

تحلیل بادگیرهای منازل مسکونی استان یزد

حمیدرضا عامری سیاهویی¹، الهه السادات میرخلیلی²، کاظم یآوری نسب^{3*}

- 1- دکترای معماری و شهرسازی، عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور، گروه هنر و معماری - Amery66pro@yahoo.com
- 2- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه پیام نور، مرکز بندرعباس - Yavari_nasab@yahoo.com
- 3- مدرس گروه عمران دانشکده فنی شهید صدوقی یزد، دانشگاه فنی و حرفه ای - Yavari_nasab@yahoo.com

چکیده

بادگیرها برج‌هایی هستند که برای تهویه بر بام خانه‌ها ساخته می‌شود. در خانه‌ها هوای خنک از بادگیر، که نوع ابتدایی تهویه مطبوع به شمار می‌رود، به اتاق‌های طبقه همکف یا زیرزمین‌ها فرستاده می‌شود. بادگیر، یک روش ابداعی ایرانی برای ایجاد فضای خنک در داخل منازل گرم کویری است. استفاده از بادگیر از سنوالت بسیار قدیم در ایران متداول بوده است. بادگیرها با اشکال مختلف در شهرهای مرکزی و جنوب ایران ساخته شده که هر کدام بر حسب ارتفاع و جهت باد مطلوب طراحی و اجرا شده اند. مقاله حاضر نتیجه بررسی بادگیرهای استان یزد میباشد که در این پژوهش ارتباط بین مساحت تالار، طول و عرض بادگیر، ارتفاع بادگیر و دیگر عوامل مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته و رابطه بین پارامترهایی که با هم در ارتباط هستند تعیین میشود.

واژه‌های کلیدی: بادگیر، استان یزد، تالار، ضریب همبستگی

1-مقدمه

ایران به معنی سرزمین آریاییان با نام رسمی جمهوری اسلامی ایران، کشوری در جنوب غربی آسیا و در منطقه خاورمیانه ۱۶۴۸۱۹۵ کیلومتر مربع وسعت دارد [1]. بیش از نیمی از سرزمین پهناور ایران، در اقلیم های گرم و خشک و گرم و مرطوب قرار دارد که موجب خصوصیات ویژه برای طراحی معماری در کاستن دما با تکیه بر انرژی باد و گونه آن در فضای های مسکونی می باشد [2]. این مناطق شامل بخش های شمالی خلیج فارس و دریای عمان و بخش مرکزی و شرق ایران است [3]. یکی از 30 استان کشور ایران استان یزد در مرکز این کشور است. این شهر بین رشته کوه های شیرکوه و خرانق و در دره ای وسیع قرار گرفته است [1]. یزد اولین شهر خشتی و دومین شهر تاریخی جهان بعد از شهر ونیز ایتالیا است. استان یزد از سرزمینهای کهن و تاریخی ایران زمین است [4]. یزد، دارای آب و هوای اقلیمی گرم و خشک و بیابانی است و نوسان دما در تابستان و زمستان و حتی در شب و روز بالا و متغیر است و این از ویژگیهای آب و هوایی منطقه به شمار می‌رود، از این نگاه می‌توان گفت: یزد دارای دو فصل است. فصل بلند گرما از اسفند تا مهر و فصل کوتاه سرما از آبان تا اواخر بهمن [5]. بهره برداری از این وضعیت اقلیمی، موجب ابداع بادگیر به عنوان شاخص ترین و رایج ترین عناصر سازه ای تبرید هوا، با سابقه ای به طول تاریخ بوده است [6]. بادگیر همان گونه که از نام آن پیداست جزیی